

A temetést követő második héten már Csepelláért is félreverték a harangot. Azt beszéltek, azért kellett meghalnia, mert a tenyerén egy sérülés átmetszette az életvonalát. Lehet, hogy semmi sem igaz ebből a meséből, de nem árt elgondolkodni a dolgon. Negyvenéves volt, s a negyvenedik év fontos vízvázalató egy férfiember életében. Néhány speciális szívbetegség például ilyenájt viszi el az embert.

A férje halála után Csepella Julis néni az összes földet beadta a közösbe, s ezzel Dudásnak teljesült minden kívánsága. A szövetkezeti igazgatónk hamar kiderítette, hogy a bátyámnak elévülhetetlen érdemei vannak a dolgok elrendeződésében, ezért magas havi fizetéssel fölvette göröngyugrálónak a szezonmunkások mellé. Csúpity továbbra is fuvarozgatta a vadászokat, ám a morzsolásról végleg lemondott. Úgy látszik, őt is csak a Csepella-birtok érdekelte, s majdnem biztos, hogy kezdettől fogva kapcsolatban állt Dudással. Csepella Jóska angolkóros öccsét beszállították a szegényházba, ahol fölfekvésit sebet kapott, és fél évvel az események után meghalt. A családján kívül én voltam az egyetlen ismerőse, bár erről aligha szerezhetett tudomást. Ki tudja, meddig élhetett volna még, ha nem zavarom meg a nyugalma. Úgy emlékszem, fölemelte a kezét, és magához intett, mielőtt Csepella kipenderített volna, de lehet, hogy csak képzelelődöm. A tenyeremet körösztülszántó vonal viszont nagyon is valóságos. Egy kiálló csapszeg sértette meg, amikor Csepella nekilódított a morzsolónak. Ha egy centi tíz évnek felel meg, akkor pontosan a negyvenedik esztendőmet vágta keresztbe. Még nem beszéltem róla senkinek, pedig már nincs sok időm. A legtöbb, amit tehetek, az, hogy újabb vágásokkal és bemetszésekkel próbálok rá hidat fabrikálni. Már vagy harminc forradásom van, s igazából csak egy hiányzik. Ha megtalálom, száz évig fogok élni.

NOVELLAPÁLYÁZAT

Vörös István

A SUTTOGÁS MIATT

Szóval nem maradt semmi pénzed, mondta, miközben zsebórámat felcsatolta az övtartójára, aztán lassan a zsebébe süllyesztette. Olyan elégedett hangot hallatott közben, mintha egy darab libamáját engedett volna rágatlanul lecsusszanni a torkán.

Nem maradt, feleltem. De nem voltam kétségbeesve. Most persze nem lesz pénzem rá, hogy öszvérrel vitessem föl magam a hegyek közé, de gyalog is csak fölevickélek valahogy. Igaz, bizonytalanodtam el, most este már nem szívesen vágnék neki az útnak. Valahol a városban kihúzom az éjszakát, a holnapi nap meg bizonyára elegendő lesz rá, hogy hazáig vánszorogjak. Szomorúan bámultam az előtttem álldigáló három üres söröspalackra. A vendégem vagy, mutatott rájuk, miközben a kezével megállás

nélkül kevergette a kártyát. A feleségem jutott eszembe, aki talán már másodszor melegeíti meg a levest, amivel vár. Néha alig odafigyelve megkeveri. Lassan már otthon kéne lennem. A kártyák most mechanikusan és cél nélkül cseréltek helyet, arccal a másik valószínűleg megjelölt háta felé, csak a maguk szórakoztatására. Különös, de mégsem éreztem, hogy lóvá tettek.

Elkérhetem? – böktek a paklira, és mechanikusan lapozgatni kezdtem. Ha cinkelve volna, se vennéd észre, mondta. Bólintottam, pedig közben pontosan éreztem az ujjammal az ász és a király hátlapján az apró dudorokat, akárhogy is, ma már másodszor rabolnak ki, tudod, mondtam neki, én otthon magam cipelem az ötvenliteres tejeskannákat, amitől nagyon elvékonyodott a bőr az ujjaimon. Be se fejeztem a mondatot, már ki is kapta a paklit a kezemből, a vendégem vagy, ismételte.

Hajnaltól otthon akarok lenni.

Azt hittem, itt alszol nálam, mondta, és tenyerét a kézfejemre csúsztatta. Megint ott volt rajta a halálfejes gyűrű.

Dehogy, mondtam, és fölálltam, a fejemet bevertem a kocsma alacsony plafonjáról csüngő petróleumlámpába. Egy föld alatti füstös helyiségben üldögéltünk már órák óta. A hajamra most pár csepp petróleum ömlött, olyan volt, mintha valami ellenszenves vallás rítusa szerint megkereszteltek volna, mégsem éreztem világosságot gyúlni a fejemben. A lámpában kormozni kezdett a láng. A pincér odajött, és várt, hogy történik-e valami, ami miatt be kéne avatkoznia.

Fizetek, mondta a kalauz, aki újra elkezdte kevergetni a paklit, és egyáltalán nem tűnt úgy, mintha el akarna menni. A pincér kapásból mondott egy összeget, ő sokallta, a felét ajánlotta, a pincér szentségelni kezdett, de egyszer csak abba hagyta, és rávágta, jól van, a kalauz a zsebéből elővette az én utolsó fémszázasomat, odaadta neki, köszönöm, hálálkodott a pincér, elmenet még a vastag lószőr takarót is félrehúzta előlünk, ami a lépcsőfölgépjáratot választotta el az üzlettől.

Kint közben borsószemnyi fehér gömbökben havazni kezdett, itt a tavasz, mondta a kalauz, nagyon tapadósan esik már a hó.

Mentünk a kivilágítatlan utcán, néha úgy tűnt, mintha a szeme meg-megvillanna, mint a macskáé vagy az erdei állatoké, tudok én segíteni rajtad, mondta. Gyorsabban feljutsz a hegyre, mintha számmal mennél.

A hitetlenkedéstől köhögés tört rám.

Ha akarod, mondta, fölemeltek ezer mérföld magasba, hogy láthasd az egész világot.

Úgyse látnék belőle semmit. Éjszaka van.

Hamarosan megérted, mire gondolok, felelte, különben meg, ha ennyire gyanakoszol, minek jössz velem.

A hegyre akarok följutni, mondtam.

Fehéren gőzölögtek a kanálistetők, a pályaudvar környékére értünk, innen már látszott, hogy a mellékvágányon gőzmozdony áll pőfögve. Fél kettőt kongatott a közeli templom órája, a város fölötti hegyekből farkas ordítása hallatszott.

A kerítésen átugorva egykettőre magunk is a sínek között voltunk. Amit most látsz, arról ne nagyon beszélj senkinek.

Az egyik símpár valami fakalyibába torkollott. A kalauz kulcsot vett elő, kinyitotta a lakatot, beléptünk. A szemem egy pillanat alatt megszokta a bentí sötétet, vagy nem is volt sötét? A bódé eresztékei nyikorogtak a szélben, furcsa illatok terjengtek, a sín egész a hátsó falig folytatódott a helyiségben is. Mint valami asztal, kisebb kerek jármű állt rajta.

Hajtány, mondta a kalauz. Aztán már tárta is ki a kaput, indulhatunk, mondta, és azzal se vesztegette az időt, hogy visszamenjen becsukni, hajnalra visszaérek, fűzte még hozzá magyarázatul.

És zörögve, csattogva nagy nehezen kigördültünk a bódéból. A havazás még teljesen el sem állt, az égen mégis fölszakadoztak a felhők, alig kaptam levegőt a meglepetéstől, amikor a bódé teteje helyén váratlanul a csillagos ég nyílt ki fölöttünk. Ne engedj a rossz szolításának, mondta bennem egy hang, de én nem értettem, mire gondol, végtelen fagyos csend volt körülöttünk, még a hajtány is mintha csendesebben kattogott volna. Kifelé tartottunk a városból. Hanyatt vetettem magam a labilis deszkafedélzetemre, hagytam, hogy a kalauz dolgozzon, mintha én nyertem volna el az ő maradék pénzét kártyán, és nem fordítva. A csillagok ide-oda kezdtek ringani, mintha rengeteg, több méter hosszú zsinóron lógó villanykörte lennének, amit nem hagy megállapodni a légvonaton. Visszafelé megyünk? – kérdeztem a magam számára is váratlanul, hiszen az égen kívül semmi más támpontom nem volt ennek megállapításához.

Persze, nevetett. Ez fejjállomás.

Aztán amikor kiértünk a városból, váratlanul lefékezte a kocsit, majd a deszkák alól jókora vasrudat húzott elő. Állt a két kis ütköző előtt, és melán nézett rám. Az arcából, mint egy felmosórongyból, csavarni lehetett volna a gyűlöletet. Nem éreztem semmi izgalmat, nem tudom, miért, de biztos voltam benne, hogy nem lehet semmi bajom. A váltó, mondta, és sarkon fordult. Pár lépéssel odébb csakugyan volt egy váltó, azt kellett átállítania, hogy egy növényekkel teljesen benőtt vágányra térhessünk. A pálya melletti váltókar szét volt rozsdálva, és tőből kitört. Ezért kellett a vasrúd. Ahogy néztem erőlködéstől megfeszült hátát, elszégyelltem magam előbbi gyanúsítgatásom miatt. Miféle gyűlöletet láttam? Legfeljebb tompaság volt az. Hajnali üresség.

Szállj le, itt tolni kell.

Járművünk a töltésről meglepően éles kanyarral egy keskeny hasadékba fordult be, a terep gyorsan emelkedett, a kocsit előtt ropogva tört ki az embermagasságú gaz elszáradt szára, a rozsdás sinen nehezen járt a kerék, egyszer egy varjú tetemén hajtottunk át, most nem szabad megállni, sziszegte oda nekem a kalauz, toltuk tehát tovább hegynek, megnyugodtam, mégis hazafelé tartunk.

Egy holdsütötte, üres térségre jutottunk, itt volt valamikor a téglagyár, mondta, mikor végre megálltunk, és visszakaszálódunk a kocsira. Távolabb, a bokrok között nagyobb állat árnyékát láttam surranni, de közben épp zajosan el is indultunk, ezúttal én is segitettem a hajtásban. Nagyobb biztonságban éreztem magamat, mintha sodronyongó lett volna rajtam.

Erről a vágányról nem is tudtam, vallottam be.

Nem is szoktak tudni róla. Lakatlan, művelhetetlen vidék ez, erre valamikor gyárak voltak, nincs itt talaj, mindenütt csak betonba ütközik az ásó, meg vasdarabokba. És ahol nem, ott is csupa benzinfolt, csupa műanyagreszelék a föld. Nem jár erre senki.

Állatok se? – kérdeztem kíváncsian.

Ők főleg nem.

Aztán már jó darabig nem szóltunk semmit. A hajtány egykedvűen kattogott a sinen, néha hatalmasakat zökkentünk. Ahogy egyre följebb jutottunk, egyre nagyobb lett a hideg, a lélegzetünk valóságos bokorként ringott a szánk előtt, jég csapódott ki a fémtárgyakra, a rézfogantyúra.

Fák közé értünk, és ráadásul lejtőre, a kalauz intett, hogy leülhetek, ő meg a féket kezelte, de csak alig-alig, hagyta, hogy fussunk, ahogy a lejtő adja. Hamarosan keresztülhajtunk egy cigánytáboron, mondta. Akkor majd megint mind a kettőnknek haj-

tania kell. Ott semmiképp sem szabad megállnunk. Bármit látsz is, ne vedd észre, bármit hallasz, ne válaszolj rá. Addig pihenj.

Én a cigányokat mindig szárnyal képzeltem el. Röpködnek körülöttem a levegőben, kisebbek is, mint te, legfeljebb akkorák, mint egy holló, és énekelnek. Némelyik hegedül is. Van kezük. Pici gyerekhegedűn játszanak. Barna a szemük.

Tudod, mit, riasztott föl a kalauz elmékedesemből, én inkább, nehogy valami baj legyen, betömöm a fülem viasszal. Magukhoz édesgetnek az énekükkel, és sosem találsz aztán magadra, disznóhúst etetnek veled, odadobnak a nőiknek, eladnak rabszolgának, vagy kivisznek a medvék eleségéül. Vagy megválasztanak királyuknak, de másnap már föl is lázadnak ellened.

Ki hisz ma már a cigányok létezésében, mondtam halkán, de ő úgy látszik meghallotta. Jó, ne tömjük be a füled, de a kezéd inkább idehurkolnám ehhez a fogantyúhoz. Különben is jöhetsz már segíteni, közeledünk.

A távolból fények látszottak, nagy tüzek égtek, de csönd volt, éjjel utáni csönd, kutyaugatással, a rosszul elégett műanyag talaj közelében maradt bűzével.

Siklottunk le a lejtőn, beértünk az első házak közé. Az ajtók be voltak téve, a házak között itt is, ott is lobogó tábortűz. Tehát ilyenek a cigányok, mondtam, és a kietlen utcát bámultam. Ő nem hallhatta, már be volt tömve a füle. Továbbzánguldottunk, és hirtelen én is teljes erőből hajtani kezdtem, valami szorongás fogott el, mint akárhány-szor, mikor a közelemben állatot nyúznak. A telep végeláthatatlannak tűnt, a sín ide-oda kanyargott a házak között. Valami négy lábú árnyék szaladt át előttünk, mind a ketten még vadabbul hajtottunk, apró reccsenés hallatszott. Vagy csak képzelődtem volna? Hallottam, ahogy a kalauz azt motyogja, elüöttük.

Az utcán sehol egy teremtet lélek.

Aztán az egyik tűz mellett egy apró kis nőt láttam álldigálni. A kalauz megrángatta a kabátom ujját, intett, hogy ne nézzek oda. De én már nem tudtam elvenni a szemem. Abbahagytam a hajtást, bár kényszerűen együtt kellett mozognom a kalauz mozdulataival, nem tudtam volna elszakítani a kezem a fogantyútól. Pedig nem lett volna rossz. A kötél egész a csontomig vágott, egy kis vérem is kiserkedt, de annak még meg is örültem. Jölesett látni a vért.

A nő nagyon fiatal volt. Talán inkább gyereklány. Barna volt a szeme, ahogy vártam, de nem voltak szárnyai, és nem volt hegedűje sem. Föllállt, közelebb lépett a sínhez, hogy ha majd odaérünk, minél jobban láthasson. Már egész messziről valósággal arcucsapott a szépsége. Sose hittem volna, hogy egy közönséges ember szép lehet. Legyen az férfi vagy nő. Csúnyák vagyunk, nyúlszájúak, rengeteg közöttünk a púpos, a sánta, a bőrünket fekélyek borítják, ezt tartottam természetesnek, ilyen volt minden és mindenki. Ezt szoktam meg. Szép az, ami érdek nélkül tetszik, szokta mondani a rendőrparancsnok. Házasodni, mikor abba a korba kerültem, egyszerűen kötelező volt.

Most a számból mintha aranypérez hullott volna ki, és világítani kezdett volna, pontosan és tisztán láttam annak az arcnak minden részletét. És a lány hosszú, sima, fekete haját. A szeme villogott, mint két szem zöld dió, amit egy letört ággal visz a szél, aztán nekirepül a magasfeszültségű vezetéknek. Nevetett, és szaladni kezdett mellettünk. Le akartam szállni. De ott volt a kötél. Megpróbáltam megállítani a járművet, rácsim-paszkodtam a fogantyúra, hogy ellentartsak neki, de a kalauz előbb durván hasba rúgott, aztán kétszer megütötte az arcomat, fölszakadt a szám, és vérezett, láttam, ahogy leejt az ökléből valami vasdarabot, aztán újra hajtani kezdett. A lány viszont föllépett a fedélzetre. Meztláb volt, vettem észre meglepődve, maszatos volt az arca, mintha

csokoládét evett volna. És valóban, ugyanabban a pillanatban édeskés szag csapott az orromba.

Elfelejtetem, hol vagyok, a hajtókar állcsonton vágott, éreztem, hogy megroppannak a fogaim.

A kalauz konokul hajtott, közben megpróbált ráijeszteni a lányra, de az csak nevetett. Már kezdtünk kiérni a házak közül, ő leugrott a járművünkről, intett, egy pillanatra úgy láttam, mintha a ruhája véres volna a belőlem ömlő vértől. Aztán eltűnt ő is és a világ minden egyéb látványa, arra eszméltem föl, hogy állunk, és a kalauz épp a kötelet vágja le a csuklómról.

Ezt megúsztuk, mondta.

Meg, feleltem, miközben a karomat tornáztattam. Hol vagyunk? – néztem körül. A cigánytábornak már nyoma sem volt.

Hol, hol, hát ahová jöttünk, a felvonónál.

A felvonónál?

Hát nem mondtam?, felvonóval mészhaza.

Közben mintha a világ teremtését néznénk vissza videóról, vékony sávban végighasadt az ég alján a sötétség, törölgetni kezdtem az orrom alól az alvadt vért. Virrad, mondtam, de ő csak legyintett, dehogy. És ezzel el volt részéről intézve a dolog. Pedig csakugyan világosodott.

Meredek hegyoldal tövében álltunk, és mintha valami csillesor vezetett volna a magasba föl, egy drótkötélpályáról itt-ott vasalkalmatosságok csüngtek. Híntáztak a szélben, zengve feszült meg az acélsodrony.

Különleges helyekre hoztál, ismertem be.

Még sok ilyet ismerek, mondta büszkén, mintha nem is kalauz, hanem idegenvezető volna a mestersége. Sose tudhatjuk, kik vagyunk, és hogy ki a másik. Szerettem volna megemlíteni neki a falunkbeli gumifoltozó esetét, aki egyik napról a másikra valami idegen nyelven kezdett beszélni, elfelejtette szakmája legalapvetőbb mesterfogásait, viszont kitűnő pék lett. Mindenki sokkal jobban szerette attól fogva, de a nyelvünket csak nagy sokára tanulta meg újra, és mindig is akcentusa maradt, szerettem volna ezt megemlíteni, de nem tudtam, hogyan tehetném anélkül, hogy el ne áruljam, miket gondoltam. És ha egyszer elárulja magát az ember, attól kezdve semmit nem tud elrejteni. Márpedig nekem rengeteg gondolatom volt, amit nem akartam megosztani vele.

De hogy tudod bekapcsolni? – kérdeztem. És ha fölvisz is, hová jutok vele?

Közel a Sakál-hegyhez. Onnan egy óra alatt hazagyalogolhatsz. A pénzt, ami nekem ezért az útért jár, majd megadod legközelebb, mikor a városba mész.

Miért, mennyi jár érte?

A kezével mutatott valamit, de nem jöttem rá, mit is jelenthet, inkább nem kérdeztem vissza, rendben, majd megadom. Nagyon szerettem volna már egyedül lenni. Elnéztem az orrán azt a nagy fekete szemölcsöt, az ujjain a gyűrűket, és legszívesebben letaglóztam volna. Szívesen néztem volna, ahogy a megfáradt barnás vére kiömlik ide a sínek közé, talán még bele is léptem volna a vértócsába.

Közben világos lett, kelni kezdett a nap is.

A kalauz végigvezetett valami gépházon, vaslépcsőkön kanyarogtunk föl, kapcsolókat nyomogatott, karokat húzott meg, a gépek morogni kezdtek. Egy karosszékyszerű alkalmatosságra mutatott, ami egy vasboton a vezetékre kapcsolódott, leültem, a szerkezet beindult, egy nyíláson kivitt az épületből, rögtön félelmetes magas-

ságba emelkedtem a dolgok fölé, jobbra-balra himbálodztam, hallottam, ahogy utánam kiabál, látod-e most a világot?

Látom, feleltem.

Tetszik-e?

Tetszik.

Aztán már nem értettem, mit mond, egyre magasabbra kerültem, fák voltak a lábam alatt, sziklák, valahol nagyon mélyen egy medve is elcammogott. Madarak húztak el a közvetlen közelemben. Kicsit följebb ködbe futottam, a nap, mint egy szájból kiköpött cukordarab, végighempergett benne. Hány éves is lehetek valójában? – merült föl bennem. Biztos harminc fölött járok. Aztán meg az jutott eszembe, ugyan mennyit fogok még élni? Erről még kevesebb sejtelmem volt. Egy szakadék fölött ingadoztam át. Mintha nagyon régi város romjai lettek volna ott. Diadalívek, tömör kőoszlopok, vastag falak. A lefelé tartó székek egyikében mintha ülne valaki, véltem egy pillanatig, de csak érzéki csalódás volt. A nap szembesütött velem, arra gondoltam, ki kéne most innen szállni, meg se volt kötve a kezem, de gyávának bizonyultam, nem mertem ug-rani, a mélység is eltűnt hirtelen alólam, gazos-füves térség hullámozott, apró, hosszú fülű állatok szaladgáltak, kicsit följebb ismerős tájak látszottak. Nyilván nemsokára végállomáshoz érkezem, gondoltam, de hogy fogok kiszállni? Egy pásztor hajtotta alattam a nyáját, intett, én visszaintettem, a kutyája fölcsaholt rám, az előbb még egyedül voltam, és észre se vettem, most meg már állatok szagát érzem, meg a munkát, amibe jó óra múlva újra visszazuhanok, mintha sosem jártam volna a dolgok fölött.

Egy fémház felé közeledtem, épp olyanhoz, mint ahonnan indultam, jóformán minden reményemet elvesztettem, amikor leállt a gép.

Csend volt. A pásztor sehol. Tíz méter magasán egy vasszéken ültem, és fogoly voltam. Fölöttem a drótra odaszállt egy harkály, piros fejével lefelé nézegetett rám, és nevetni kezdtem, mert meghallottam, amit suttog.

Szepesi Attila

EGY FAUN ÉJSZAKÁJA

hommage à Debussy

Emlékek iszapjában,
a sötétség legalján
matatsz üszkös szavak közt,
mint elizzott kövek közt,
e szörnyeket tenyésző
se-Nap, se-Hold homályban,
hol se sűgás, se zengés;
ötvenhat évesen
mágusok unokája,